

CLM rapport

Wat zijn de consequenties van dit rapport voor de toelating van imidacloprid?

- Op grond van de analyse van CLM wordt de enkele conclusies getrokken waardoor de indruk gewekt ontstaat dat de risicobeoordelingen van het Ctgb onvoldoende bescherming bieden voor de gezondheid van bijen. Het Ctgb is echter overtuigd dat de onderzochte risicobeoordelingen en volgens het geldende, Europees geharmoniseerde toetsingskader goed is uitgevoerd.
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten dienen te worden verwerkt in dit toetsingskader. Dit is bijvoorbeeld reeds gedaan binnen de EFSA herevaluatie neonicotinoïden.
- Ik ben verheugd over het feit dat Natuur & Milieu gebruik heeft gemaakt van een reading room. Hierdoor heeft Natuur & Milieu inhoudelijk kennis kunnen nemen van meer gegevens dan het Ctgb juridisch openbaar zou kunnen maken. Dit draagt bij aan een discussie op basis van wetenschappelijk argumenten, en daarmee aan de kwaliteit van de besluitvorming.
- Het CLM concludeert dat de gepubliceerde toelichting op Collegebesluiten een goed inzicht geeft in de onderliggende informatie en afwegingen van het Ctgb.

In dit rapport constateert CLM dat de naleving van voorschriften om blootstelling aan bijen te voorkomen te kort schiet. Bent u het hiermee eens en wat betekent dit voor de toelating?

- Bij de beoordeling van aanvragen beoordeelt het Ctgb aanvragen, conform Europese wetgeving, volgens goed agrarisch gebruik (Good Agricultural Practice). Hierbij wordt uitgegaan van correct gebruik volgens de gebruiksvorschriften.
- Naleving: beantwoording voor NVWA

Buiten reikwijdte verzoek

Burgerbrief 5.1.2.e

Wat is uw reactie op de burgerbrief van 5.1.2.e **?**

- In de brief wordt aangedrongen op een paradigma verschuiving, ofwel een aanpassing van de huidige standaard voor risicobeoordeling waarbij 5.1.2.e lijkt te duiden op het risico voor de mens.

- Er worden echter geen afdoende onderbouwingen voor deze stellingen gegeven.
- Het Ctgb ziet dan ook geen aanleiding om de huidige (inter)nationaal vastgestelde richtlijnen en richtsnoeren aan te passen.

Commissievoorstel restricties Neonicotinoïden

Het Ctgb zal Verordening biedt de mogelijkheid voor nationale (strengere) invulling. Gaat u hiervan gebruik maken?

- Het Ctgb zal conform voorstel middelen intrekken per 30 september 2013.
- Het Ctgb zal hierbij geen gebruik maken van een respijtperiode.
- Hiermee is het Ctgb strikter dan de Commissie aangezien deze wel de mogelijkheid aan lidstaten biedt om een respijtperiode te hanteren.

Waarom trekt het Ctgb deze middelen niet eerder dan 30 september in?

- Het Ctgb is altijd voorstander van communautaire maatregelen geweest, omdat:
 - Maatregelen dan het meest effectief zijn.
 - Er dan sprake is van een 'level playing field' binnen de EU.
 - Behandeld zaad dan ook niet meer vrij kan worden geïmporteerd conform artikel 49 van de Verordening.
- Nu communautaire maatregelen worden ingesteld, zal het Ctgb dit Commissievoorstel volgen. Dit betekent intrekking

per 30 september, waarbij geen respijtp periode wordt gehanteerd.

Wordt er gebruik gemaakt van het voorzorgsprincipe?

- Nee, een beroep op het voorzorgsprincipe is voor het instellen van restricties niet noodzakelijk.
- Naar het oordeel van Europese Commissie en Ctgb kan dit op basis van de huidige stand der wetenschap. Dit betekent op basis van de EFSA herevaluatie.

Per wanneer gaat NL dit invoeren en wat houden deze wijzigingen in?

- Het Ctgb zal, conform voorstel, per 30 september 10 middelen intrekken en het gebruik van 6 middelen beperken.
- Van de 10 in te trekken middelen zijn 8 middelen voor particulier gebruik.
- Het Ctgb zal hierbij geen gebruik maken van een respijtp periode.
- Per 1 december 2013 is het gebruik en op de markt zetten van behandeld zaad met imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin voor bij-aantrekkelijke gewassen, met uitzondering van kastoepassingen, niet meer toegestaan.

Het bedrijfsleven meldt dat meer dan 16 toepassingen in Nederland zullen verdwijnen. Hoe kan dit?

- Één toelating kan betrekking hebben op meerdere gewassen. Het Ctgb zal conform Commissievoorstel 16 toelatingen intrekken danwel aanpassen. Dit heeft vervolgens effect op meerdere toepassingen.

Geldt het verbod op zaadbehandeling voor bij-aantrekkelijke gewassen ook voor zaden die buiten de EU zijn geproduceerd? Hoe gaat u hierop handhaven?

- Ja, per 1 december 2013 is het gebruik en op de markt zetten van behandeld zaad met imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin voor bij-gewassen, met uitzondering van kastoepassingen, niet meer toegestaan.
- Handhaving: NVWA

Waarom zijn er uitzonderingen in het COM voorstel?

- Het COM voorstel biedt uitzonderingen voor gebruik in kassen en voor spuittoepassingen ná bloei van een gewas.
- Deze uitzonderingen zijn opgenomen omdat bij deze 2 situaties de blootstelling aan bijen minimaal is.

In het COM voorstel wordt gebruikt gemaakt van een lijst met bij-aantrekkelijke gewassen. Waar komt deze vandaan?

- De COM heeft gebruik gemaakt van de lijst met bij-aantrekkelijke gewassen die Nederland beschikbaar heeft gesteld.

Vind u dat het besluit van de COM voldoende Wetenschappelijk onderbouwd is? Gebruikt beoordelingskaders was immers nog niet gereed?

- Het COM voorstel is gebaseerd op de EFSA herevaluatie welke in januari is gepubliceerd. Het beoordelingskader wat hiervoor is gebruikt is de 'EFSA opinion on bees' uit 2012.

- Bij de EFSA herevaluatie zijn diverse acute risico's voor de gezondheid van bijen geïdentificeerd en veel onderdelen waar nog onvoldoende informatie over beschikbaar is. Hierdoor kunnen risico's voor de gezondheid van bijen niet worden uitgesloten.
- De COM is naar aanleiding hiervan van mening dat actie noodzakelijk is. Hier ben ik het mee eens.
- Het COM besluit behelst eveneens dat binnen 2 jaar een nieuwe herevaluatie door EFSA wordt uitgevoerd. Hierbij zullen alle nieuwe wetenschappelijke inzichten worden meegenomen.
- In 2013 zal een uitgebreider beoordelingskader (Guidance Document on bees) beschikbaar komen. Nederland (Ctgb) is betrokken bij de totstandkoming van dit beoordelingskader.

Wanneer is het nieuwe beoordelingskader om het risico voor bijen vast te stellen gereed?

- De verwachting is dat EFSA het 'Guidance Document on bees' nog in de eerste helft van 2013 zal afronden.

Overschrijdingen normen oppervlaktewater

Recent onderzoek van de Universiteit van Utrecht constateert sterke normoverschrijding van imidacloprid in oppervlaktewater. Gehaltes zijn dermate hoog dat drinken hiervan al dodelijk is voor bijen. Bent u het hiermee eens?

- De normoverschrijdingen van imidacloprid die de UU constateert vormen inderdaad een risico voor een individuele honingbij.
- De gehaltes imidacloprid zijn echter lang niet overal zo hoog, waardoor de blootstelling voor het bijenvolk beperkt blijft.

- Daarnaast vindt op volkniveau verdunning van het water plaats, waardoor de blootstelling beperkt blijft.
- Desalniettemin dienen normoverschrijdingen te worden teruggedrongen. Dit bijvoorbeeld ook vanwege het risico voor waterorganismen.

Klopt het dat met neonicotinoïden behandelde potgrond verkocht wordt aan particulieren?

- Hier is door het Ctgb geen toelating voor afgegeven.
- Met neonicotinoïden behandelde potgrond mag dus niet worden verkocht aan particulieren.

- **NVWA: informatie over overtredingen?**

Biociden – Uitzending Radar

Moeten biociden (middelen tegen mieren) op basis van neonicotinoïden ook niet verboden worden omdat ze gevaarlijk zijn voor bijen (uitzending Radar)?

- De schaal waarop neonicotinoïden gebruikt worden in biociden is vele malen kleiner dan het gebruik van deze stoffen in de landbouw. In de beoordelingen van deze biociden zijn door het Ctgb tot nu toe ook geen onaanvaardbare effecten op bijen gebleken.
- Echter op basis van de uitkomsten van de onderzoeken, discussie en nieuwe gegevens in de gewasbescherming zal

het Ctgb inventariseren of er bij toepassing van biociden op basis van deze stoffen toch onaanvaardbare effecten te verwachten zijn en zullen indien nodig maatregelen genomen worden.

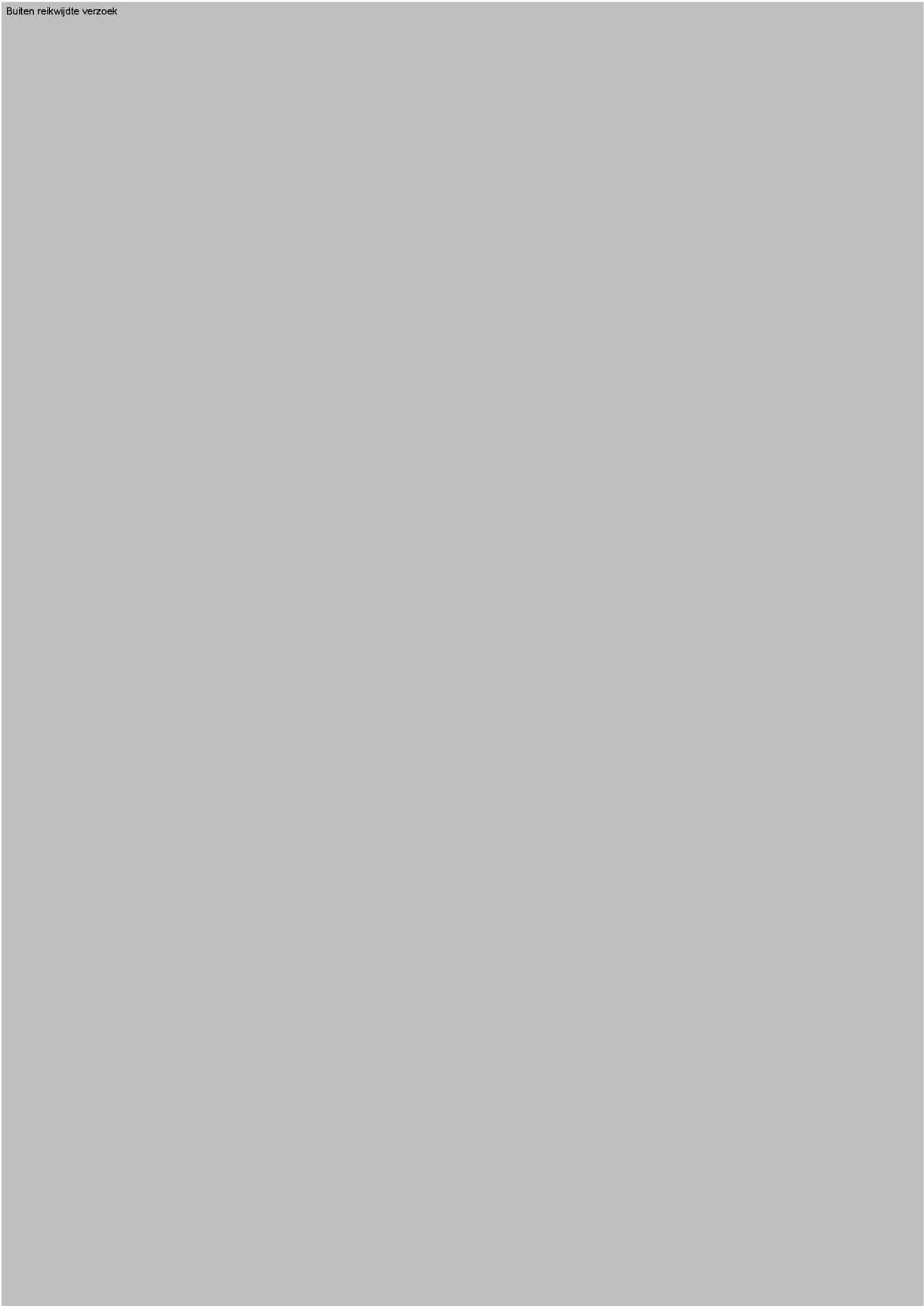
- In het kader van de Europese herbeoordeling van biocidemiddelen zullen alle biociden op basis van imidacloprid uiterlijk medio 2015 opnieuw beoordeeld zijn.

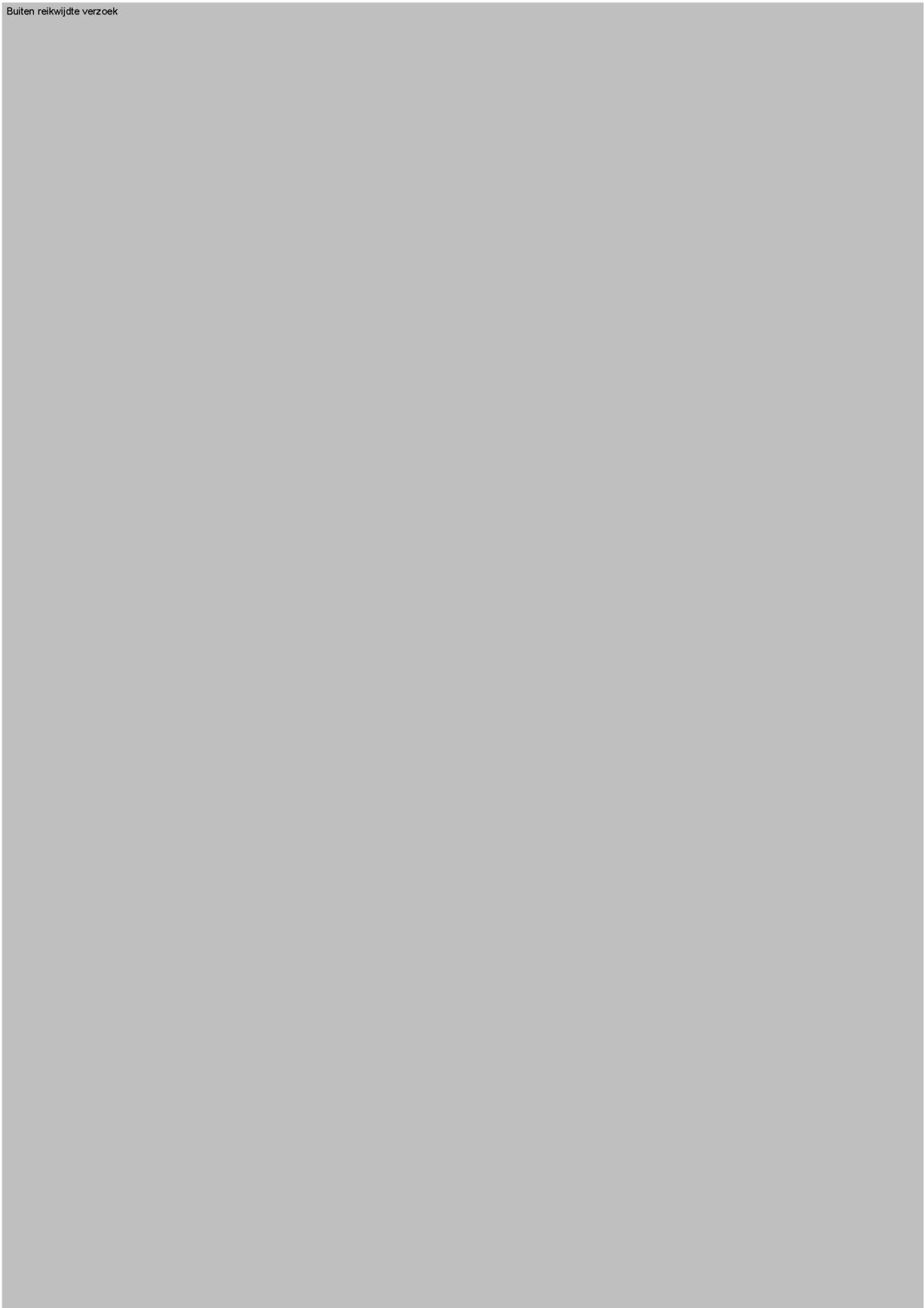
Buiten reikwijdte verzoek

Buiten reikwijdte verzoek

|

|

|

Buiten reikwijdte verzoek

Race to the bottom

Is de Staatssecretaris bekend met de PAN Europe rapportage 'Race to the bottom, het Ctgb doorgelicht'?

- Het definitieve rapport is in februari ontvangen.
- Met het Ctgb is afgesproken dat eind mei een reactie wordt aangeleverd.
- De rapportage inclusief Ctgb reactie wordt zsm opgestuurd naar de Tweede Kamer.

Bent u het eens met de conclusie dat het Ctgb meedoet aan de race to the bottom en zelfs reeds door de bodem is gezakt?

- De rapportage inclusief Ctgb reactie wordt zsm opgestuurd naar de Tweede Kamer.
- Naar aanleiding daarvan ben ik bereid met u in discussie te gaan over de betekenis van deze rapportage.

'PLoS ONE' artikel "Macro-Invertebrate Decline in Surface Water Polluted with Imidacloprid" van Van Dijk TC, Van Staalduinen MA, Van der Sluijs JP; 1 mei 2013

Dit onderzoek toont aan dat Imidacloprid een negatieve invloed heeft op libellen en andere waterdieren. In de studie werden monitoringsgegevens van Imidaclopridconcentraties in het oppervlaktewater vergeleken met waarnemingen van waterdieren. In waterlopen en rivieren waar de concentraties hoger waren dan de toegelaten norm daalde de soortenrijkdom met 70%.

Welk licht werpt dit nieuwe onderzoek op de beoordeling van neonicotinoiden zoals door het Ctgb uitgevoerd?

- In april heeft het College besloten dat naar aanleiding van de studie van Roessink et al., 2013 de huidige toetsingsnorm niet meer beschermend is en zal worden aangescherpt.
- Op basis van de reeds beschikbare laboratoriumgegevens is duidelijk dat er effecten op macroinvertebraten in het veld kunnen optreden bij de gemeten concentraties van Van Dijk et al. De studie van Van Dijk et al (2013) is echter niet geschikt voor het afleiden van een toetsingsnorm voor imidacloprid. De effecten die zijn beschreven in de studie kunnen ook mede zijn veroorzaakt door andere factoren in intensief agrarisch gebruik. Het RIVM en WUR- Alterra delen deze mening.
- Door toxicologen van de Universiteit Utrecht wordt in een ingezonden brief in NRC Weekend geconcludeerd dat het onderzoek van Van Dijk et al (2013) geen argument vormt om de milieunorm voor imidacloprid aan te passen.

Heeft het Ctgb in de beoordeling van Imidacloprid gekeken naar de effecten op het waterleven?

- Ja, het Ctgb maakt een risicobeoordeling voor waterleven omdat er emissie is naar omliggende sloten bij gebruik van imidacloprid middelen op akkerlanden en in de kas.

Waarom heeft het Ctgb niet / niet goed naar de effecten op deze waterorganismen gekeken?

- Het Ctgb neemt alle relevante aquatische studies met imidacloprid in ogenschouw bij het afleiden van de toetsingsnorm voor waterorganismen.
- Bij de toelating van deze middelen waren gegevens over eendagsvliegen slechts beperkt beschikbaar en daardoor kon technisch gezien geen norm voor eendagsvliegen worden afgeleid.
- Er is bij de toelating een norm op populatieniveau afgeleid, die in principe beschermend zou moeten zijn voor het gehele ecosysteem.
- Het was bij de toelating niet bekend dat eendagsvliegen zo gevoelig zijn, dat deze niet worden beschermd door de toen afgeleide norm.

Gaat het Ctgb naar aanleiding van deze studie wel / beter naar de effecten op het waterleven kijken voor neonicotinoiden?

- Op basis van de reeds beschikbare laboratoriumgegevens is duidelijk dat er effecten op macroinvertebraten in het veld kunnen optreden bij de gemeten concentraties van Van Dijk et al. De studie van Van Dijk et al (2013) is echter niet geschikt voor het afleiden van een

toetsingsnorm voor imidacloprid. De effecten die zijn beschreven in de studie kunnen ook mede zijn veroorzaakt door andere factoren in intensief agrarisch gebruik. Het RIVM en WUR- Alterra delen deze mening.

- In april heeft het College besloten dat naar aanleiding van de studie van Roessink et al., 2013 de huidige toetsingsnorm niet meer beschermend is en zal worden aangescherpt.
- De aangescherpte norm zal in Europese gremia worden besproken.
- In mei zal het College besluiten wat de nieuwe toetsingsnorm is en zal er een nieuw besluit worden genomen voor een 7tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid. Voor deze middelen heeft Pan Europe een intrekingsverzoek ingediend. Na het voorgenomen besluit in mei zal een zienswijze procedure worden gestart. De besluitvorming zal kort daarna plaatsvinden.
- Er zijn naast deze 7tal toegelaten middelen nog een 4tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid met spuit- en/of kastoepassingen. Het College zal zich, binnen de Europese context, de komende maanden bezinnen over de continuïteit van de toelatingen van deze middelen.

Waarom verbiedt het Ctgb de middelen op basis van imidacloprid niet op basis van deze studie?

- Op basis van de reeds beschikbare laboratoriumgegevens is duidelijk dat er effecten op macroinvertebraten in het veld kunnen optreden bij de gemeten concentraties van Van Dijk et al. De studie van Van Dijk et al (2013) is echter niet geschikt voor het afleiden van een toetsingsnorm voor imidacloprid. De effecten die zijn beschreven in de studie kunnen ook mede zijn

veroorzaakt door andere factoren in intensief agrarisch gebruik. Het RIVM en WUR- Alterra delen deze mening.

- Het aanscherpen van de norm gebeurt op basis van de publicatie van Roessink et al (2013) en overig laboratoria data.
- De aangescherpte norm zal in Europese gremia worden besproken.
- In mei zal het College besluiten wat de nieuwe toetsingsnorm is en zal er een nieuw besluit worden genomen voor een 7tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid. Voor deze middelen heeft Pan Europe een intrekingsverzoek ingediend. Na het voorgenomen besluit in mei zal een zienswijze procedure worden gestart. De besluitvorming zal kort daarna plaatsvinden.
- Er zijn naast deze 7-tal toegelaten middelen nog een 4tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid met spuit- en/of kastoepassingen. Het College zal zich, binnen de Europese context, de komende maanden bezinnen over de continuïteit van de toelatingen van deze middelen.

Diverse studies tonen schadelijke effecten aan van imidacloprid op een reeks niet-doelwit soorten. Waarom is er naar aanleiding van die diverse studies niet beter gekeken naar de effecten op het aquatische ecosysteem?

- Het Ctgb neemt alle relevante aquatische studies met imidacloprid in ogenschouw bij het afleiden van de toetsingsnorm voor waterorganismen.
- In april heeft het College besloten dat naar aanleiding van de studie van Roessink et al 2013 de huidige toetsingsnorm niet meer beschermend is.

- Het aanscherpen van de norm gebeurt op basis van de publicatie van Roessink et al (2013) en overig laboratoria data. De aangescherpte norm zal in Europese gremia worden besproken.
- In mei zal het Ctgb besluiten wat de nieuwe toetsingsnorm is en zal er een nieuw besluit worden genomen voor een 7tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid. Voor deze middelen heeft Pan Europe een intrekingsverzoek ingediend. Na het voorgenomen besluit in mei zal een zienswijze procedure worden gestart. De besluitvorming zal kort daarna plaatsvinden.
- Er zijn naast deze 7-tal toegelaten middelen nog een 4-tal toegelaten middelen op basis van imidacloprid met spuit- en/of kastoepassingen. Het College zal zich, binnen de Europese context, de komende maanden bezinnen over de continuïteit van de toelatingen van deze middelen.